

KLAGANDE

Försäkringskassan

MOTPART

William Stridsman, 19930112-4757

Ombud: Finn Kronsporre

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 3 april 2020 i mål nr 9810-19,
se bilaga A

SAKEN

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Kammarrätten avslår överklagandet.
2. Kammarrättens beslut den 21 april 2020 om inhibition upphör därmed att gälla.
3. Kammarrätten fastställer förvaltningsrättens beslut om sekretess.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att förvaltningsrättens dom upphävs och Försäkringskassans beslut den 25 februari 2019 fastställs. Försäkringskassan för fram i huvudsak följande.

Försäkringskassan har i beslut den 30 juni 2013 bedömt att William Stridsman har särskilda skäl för att få assistansersättning under tid som han vistas i skola. Det finns inget beslut som berättigar honom till assistansersättning för tid då han vistades i daglig verksamhet i september 2018. En övergång från att vistas i skola till att vistas i daglig verksamhet är en förändring som kan ha betydelse för assistansersättningen. En sådan förändring ska därför anmälas till Försäkringskassan. Olika huvudmän kan ha mycket olika förutsättningar i till exempel kompetens och personaltäthet för att med egna medel hjälpa de assistansberättigade. Försäkringskassans tidigare beslut om särskilda skäl för assistansersättning i skola kan inte berättiga William Stridsman till att få assistansersättning utbetalt för vistelsen i daglig verksamhet i september 2018.

William Stridsman anser att överklagandet ska avslås och för fram i huvudsak följande.

Övergången från skola till daglig verksamhet utgör en ändring i hans livssituation, men inte en väsentlig förändring. Endast vid en väsentlig förändring ska en omprövning av rätten till assistansersättning göras enligt 51 kap. 12 § socialförsäkringsbalken, SFB. Hans funktionshinder är av sådan natur att han behöver, och behövde, assistansersättning dygnet runt. Han har gjort en anmälan enligt 110 kap. 46 § SFB genom att kryssa för rutan om assistansersättning i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet på samtliga räkningar. Med hänsyn till hans ålder måste det ha varit uppenbart att han inte vistas i barnomsorg eller skola. Försäkringskassans underlåtelse

att ompröva beslutet om assistansersättning, trots att han gett in räkningar under flera års tid, ska inte läggas honom till last.

Eftersom Försäkringskassan bara ska ompröva beslutet vid väsentligt ändrade förhållanden har han utgått ifrån att kassan ansett att övergången från skola till daglig verksamhet inte varit ett väsentligt ändrat förhållande och inte har påverkat rätten till eller storleken av förmånen.

Försäkringskassan borde i så fall ha agerat utifrån den information som kommunen ska lämna enligt 15 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Trots att beslutet från 2013 omfattar rätt till assistansersättning i skolan men inte uttryckligen ger rätt till ersättning i daglig verksamhet innehåller beslutet det antal timmar som han haft rätt till.

Kammarrätten beslutade den 20 april 2020 att förvaltningsrättens dom tills vidare inte ska gälla.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

William Stridsman har ett beslut om assistansersättning från 2013, som omfattar rätt till assistansersättning under vistelse i skolan på grund av särskilda skäl. Frågan i målet är om Försäkringskassan haft fog för att ompröva rätten till assistansersättning med stöd av 52 kap. 12 § SFB på den grunden att William Stridsman numera deltar i daglig verksamhet i stället för skola.

Som utgångspunkt lämnas assistansersättning inte för tid när den funktionshindrade vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet. Om det finns särskilda skäl kan assistansersättning lämnas under tid när den funktionshindrade deltar i sådan verksamhet. (106 kap. 24-25 § SFB.)

Försäkringskassan ska endast ompröva rätten till assistansersättning i den utsträckning som denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt

ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade (51 kap. 12 § SFB).

Begreppet väsentligt ändrade förhållanden avser att det måste vara fråga om faktiska förhållanden, hänförliga till den försäkrade, som har ändrats och som innebär att den försäkrades rätt till assistansersättning minskar i omfattning. Prövningen av om behovet av assistansersättning har minskat får inte göras på någon annan grund än det ändrade förhållandet. Som exempel på ändrade förhållanden anges ändringar i den försäkrades livssituation där hjälpbehovet tillgodoses genom ett annat samhällsstöd eller att den försäkrade har flyttat till annat boende. (prop. 2017/18:78 s. 11, 21 och 27)

När förutsättningar för omprövning är uppfyllda kan omprövningen resultera i att rätten till assistansersättning upphör, minskad rätt eller oförändrat antal timmar. En omprövning enligt bestämmelsen kan inte leda till att den försäkrade beviljas fler timmar med assistansersättning. Ett sådant beslut förutsätter en ansökan av den försäkrade eller en anmälan av kommunen (110 kap. 4 § och 6 § första stycket 3 SFB)

Kammarrätten konstaterar att William Stridsman under 2014 har övergått från skola till daglig verksamhet. Eftersom hans behov delvis tillgodoses genom ett annat samhällsstöd än tidigare är övergången från skola till daglig verksamhet ett sådant väsentligt ändrat förhållande som avses i 51 kap. 12 § SFB.

För att Försäkringskassan ska ha rätt att ompröva beslutet om assistansersättning krävs emellertid också att övergången från skola till daglig verksamhet medför att William Stridsmans rätt till assistansersättning minskar i omfattning.

Kammarrätten konstaterar att Försäkringskassan inför det överklagade beslutet inte har utrett om William Stridsman har behov av assistans under den tid som han vistas i daglig verksamhet eller om övergången från skola till daglig verksamhet innebär att behovet av assistansersättning har minskat. I juni 2019 fann Försäkringskassan att det fanns särskilda skäl att lämna assistansersättning för tid som William Stridsman vistas i daglig verksamhet från december 2018. Det framstår därmed troligt att han även har haft behov av assistans vid vistelse i daglig verksamhet under september 2018.

Vid dessa förhållanden har Försäkringskassan inte visat att förutsättningarna för omprövning av William Stridsmans rätt till assistansersättning till följd av väsentligt ändrade förhållanden enligt 51 kap. 12 § SFB är uppfyllda. Försäkringskassan har därmed inte heller haft rätt att vägra att betala ut de 81 timmar assistansersättning som har utförts under tid som William Stridsman har vistats i daglig verksamhet under september 2018.

Försäkringskassans överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Eva Östman Johansson
kammarrättsråd
ordförande

Haike Degenkolbe
kammarrättsråd

Maria Norman Amanatidou
tf. assessor
referent
(skiljaktig mening,
se nedan)

/Emilia Lif
föredragande jurist

Skiljaktig mening

Maria Norman Amanatidou är skiljaktig och för fram följande.

Till skillnad från majoriteten anser jag att det i målet inte är fråga om ett omprövningsbeslut enligt 51 kap. 12 § SFB för vilket det ska föreligga väsentligt ändrade förhållanden.

Försäkringskassan har tidigare bedömt att William Stridsman har särskilda skäl för att beviljas assistansersättning för tid som han vistas i skola. Det har inte framkommit att Försäkringskassan genom det överklagade beslutet har ändrat sin bedömning i detta avseende. Däremot har William Stridsman inte närvarat i skola under 81 timmar av de redovisade assistanstimmarna utan istället begärt ersättning för tid han har vistats i daglig verksamhet. Då han inte omfattades av något beslut om assistansersättning under sådan vistelse har Försäkringskassan haft rätt att neka utbetalning avseende dessa timmar. Detta innebär inte att hans rätt till assistansersättning har minskat.

Försäkringskassan har med anledning av uppgifterna i assistansersättningsräkningen även prövat om det finns särskilda skäl för att bevilja William Stridsman assistansersättning i daglig verksamhet. Jag anser att William Stridsman i målet inte har visat att det föreligger sådana särskilda skäl. Försäkringskassans överklagande ska därför bifallas och beslutet från den 25 februari 2019 fastställas. Överröstad i denna del är jag i övrigt ense med majoriteten.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 31

DOM

2020-04-03

Meddelad i Stockholm

Mål nr
9810-19**KLAGANDE**

Lars WILLIAM Stridsman, 19930112-4757

Ombud: Finn Kronsporre
Nybrogatan 51
114 40 StockholmGod man: Lena Stridsman Hasselgren
Blanchegatan 4, lgh 1605
115 33 Stockholm**MOTPART**Försäkringskassan
Processjuridiska enheten
103 51 Stockholm**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Försäkringskassans beslut 2019-02-25

SAKEN

Assistansersättning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet på så sätt att William Stridsman förklaras berättigad att få assistansersättning utbetald för ytterligare 81 timmar för september 2018.

Förvaltningsrätten förordnar med stöd av 43 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att sekretessen enligt 28 kap. 1 § samma lag ska fortsätta att gälla för de uppgifter om enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden som lagts fram vid den muntliga förhandlingen och som inte tagits in i denna dom.

Dok.Id 1213131

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: avd31.fst@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt	-	måndag–fredag 08:00–16:00

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beslutade den 25 februari 2019 att inte ändra sitt beslut från den 9 januari 2019 om att William Stridsman inte får assistansersättning för 81 timmar i september 2018. Beslutet innebär att han får assistansersättning med 863 timmar under den aktuella månaden. Som skäl för beslutet anfördes huvudsakligen att han inte omfattas av ett beslut om rätt till assistansersättning vid vistelse på daglig verksamhet på grund av särskilda skäl.

William Stridsman yrkar att han ska få assistansersättning för ytterligare 81 timmar i september 2018 och anför bl.a. följande. Han har sådana kommunikationssvårigheter och andra svårigheter som utgör särskilda skäl för rätt till assistansersättning under vistelse i daglig verksamhet. Han har tidigare haft assistansersättning under vistelse i skolan och har inte genomgått någon förändring i sin förmåga eller i övrigt efter skoltiden. Det enda nya som inträffat är att han nu vistas på daglig verksamhet i stället för i skolan. Lagstiftningen gör ingen skillnad på särskilda skäl för assistansersättning i skola och i daglig verksamhet. På räkningen för assistansersättning finns det en gemensam ruta för barnomsorg, skola och daglig verksamhet. Försäkringskassan har inte informerat om att det krävs en ny ansökan om särskilda skäl vid byte mellan dessa verksamheter. Mot bakgrund av att han var 25 år när den aktuella räkningen lämnades in kunde dock tas för givet att det inte var barnomsorg eller skola, utan daglig verksamhet som avsågs med den ikryssade rutan. Försäkringskassan har därmed informerats om att en övergång från skola till daglig verksamhet skett. I juli 2019 beslutade Försäkringskassan att det föreligger särskilda skäl att bevilja honom assistansersättning för tid han befinner sig på daglig verksamhet från och med 1 december 2018. Hans förutsättningar var desamma i september 2018 och även innan dess.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås och tillägger huvudsakligen följande. Det överklagade beslutet är inte en bedömning av William Stridsmans hjälpbehov. Om man byter verksamhet från skola till daglig verksamhet ska man ansöka om särskilda skäl. Det ifrågasätts inte att han har de hjälpbehov som beskrivs och han omfattas numera av ett beslut om särskilda skäl för assistansersättning vid vistelse i daglig verksamhet. Det saknas dock ett sådant beslut för september 2018 och han har därför inte rätt till assistansersättning för tid han vistats i daglig verksamhet under denna månad.

Förvaltningsrätten höll den 1 april 2020 muntlig förhandling i målet inom stängda dörrar.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Enligt 106 kap. 24 § socialförsäkringsbalken (SFB) lämnas inte assistansersättning för tid när den funktionshindrade vistas i eller deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet enligt 9 § 10 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Av 106 kap. 25 § SFB framgår att assistansersättning kan lämnas även under tid när den funktionshindrade deltar i sådana verksamheter om det finns särskilda skäl.

I målet har det vid den muntliga förhandlingen kommit fram att William Stridsman sedan 2014 deltar i daglig verksamhet i stället för att gå i skolan. Det har även framgått att det inte finns ett beslut om att han är berättigad till assistansersättning för tid då han befann sig på daglig verksamhet i september 2018. Försäkringskassan har dock sedan tidigare i beslut den 20 maj 2013 bedömt att han har särskilda skäl för att få assistansersättning under tid han vistas i skolan. Förvaltningsrätten bedömer att den omständigheten att William Stridsman nu deltar i daglig verksamhet i stället för att gå i skolan inte innebär att förhållandena har ändrats på ett sådant

ingripande sätt att Försäkringskassans beslut från 2013 om att särskilda skäl föreligger inte längre är tillämpligt. Mot bakgrund av att William Stridsman omfattades av ett beslut om särskilda skäl för september 2018 bedöms det finnas skäl att betala ut assistansersättning för den tid han vistats på daglig verksamhet under denna månad. Överklagandet ska därför bifallas och William Stridsman ska förklaras berättigad att få assistansersättning utbetald för ytterligare 81 timmar för september 2018.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (FR-12).

Anna Karin Andersson (skiljaktig)
Rådman

Nämndemännen Rebecka Brandin, Elisabeth Cedergren och Tara Aziz har också deltagit i avgörandet.

Maja Welanders har föredragit målet.

Skiljaktig mening

Rådmannen Anna Karin Andersson anför följande. Försäkringskassan bedömde i beslut den 20 maj 2013 att William Stridsman har särskilda skäl för att få assistansersättning under tid han vistas i skolan. Det finns dock inget beslut som berättigar honom till assistansersättning för tid då han befann sig på daglig verksamhet i september 2018. Den omständigheten att en person övergår från att gå i skolan till att delta i daglig verksamhet

innebär att förutsättningarna har förändrats i en sådan utsträckning att det krävs en ny prövning av om särskilda skäl ska anses föreligga även vid vistelse i denna typ av verksamhet. Försäkringskassans tidigare beslut om särskilda skäl vid vistelse i skolan kan därmed inte berättiga William Stridsman till att få assistansersättning utbetald för tid då han vistats på daglig verksamhet för september 2018. Försäkringskassans beslut var därmed riktigt och överklagandet ska enligt min mening avslås.

Hur man överklagar

FR-12

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 2 månader

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Oftast är sista dagen för överklagande exakt 2 månader från det datum som tiden börjar räknas.

Exempel: Du fick del av beslutet den 21 december
→ tiden går ut den 21 februari.

Om samma datum inte finns i slutmånaden går tiden i stället ut på slutmånadens sista dag.

Exempel: Du fick del av beslutet den 31 december
→ tiden går ut den 28 februari.

Är sista dagen en lördag, söndag eller helgdag, mid-sommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

och varför du tycker att kammarrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.